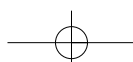
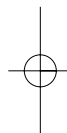
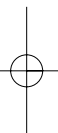

Θρησκευτικά Στ' Δημοτικού

Αναζητώντας την αλήθεια στη ζωή μας

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	Κωνσταντίνος Γούλας, Εκπαιδευτικός Κωνσταντίνος Δεληκωσταντής, Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών Ιωάννα Κομνηνού, Εκπαιδευτικός
ΚΡΙΤΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ	Ηρακλής Ρεράκης, Επίκουρος Καθηγητής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Ιωάννης Κάππος, Σχολικός Σύμβουλος Παναγιώτα Παπαδημητρίου, Εκπαιδευτικός
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ	Μαρία Μίσσιου, Εικονογράφος-Σκιτσογράφος
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ	Χαρά Οικονομοπούλου, Φιλολόγος
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ	Γεώργιος Οικονόμου, Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
ΕΞΩΦΥΛΛΟ	Τριαντάφυλλος Πατρασκίδης, Εικαστικός Καλλιτέχνης
ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	Ελληνικά Γράμματα Α.Ε. - «Multimedia Α.Ε.»

Γ' Κ.Π.Σ./ΕΠΕΑΕΚ-II/Ενέργεια 2.2.1/Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:
«Αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και συγγραφή νέων εκπαιδευτικών πακέτων»

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος

*Ομότιμος Καθηγητής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου*

Πράξη με τίτλο:

«Συγγραφή νέων βιβλίων και παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο»

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου

Γεώργιος Τύπας

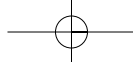
Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Αναπληρωτής Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου

Γεώργιος Οικονόμου

Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

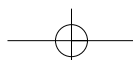
Κωνσταντίνος Γούλας Κωνσταντίνος Δεληκωσταντής Ιωάννα Κομνηνού

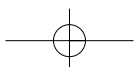
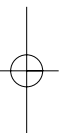
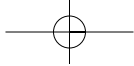
ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ **Ελληνικά
γράμματα**

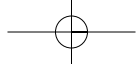
Θρησκευτικά Στ' Δημοτικού

Αναζητώντας την αλήθεια στη ζωή μας

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑ

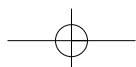
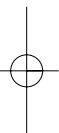

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

Η ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ Η ΦΑΝΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ

Εικ.1^η: Ο Χριστός Παντοκράτορας, 1310 μ.Χ., Παμμακάριστος, Κωνσταντινούπολη.

1. Πάντα οι άνθρωποι αναζητούν την αλήθεια

- *Ο άνθρωπος πάντοτε αναζητούσε την αλήθεια*
- *Με τους μύθους ο άνθρωπος προσπάθησε ν' απαντήσει στα μεγάλα ερωτήματα της ζωής*
- *Οι αρχαίοι πολιτισμοί έδωσαν τις δικές τους απαντήσεις στα ερωτήματα των ανθρώπων*
- *Όλες αυτές οι απαντήσεις όμως δεν ικανοποίησαν τον πόθο του ανθρώπου για την αλήθεια*

Μια από τις πιο αγαπημένες μου συνήθειες είναι ν' αναζητώ και ν' ανακαλύπτω διαρκώς νέα πράγματα. Η αναζήτηση αυτή έφερε εμένα και τους φίλους μου μια μέρα σε ένα παλαιοπωλείο. Είναι απίστευτο πόσα μπορούμε να μάθουμε από όλα αυτά τα παλιά αντικείμενα, που το καθένα μοιάζει να έχει τη δική του ιστορία. Ψάχνοντας, ανακαλύψαμε ένα παλιό και φθαρμένο βιβλίο που είχε τον τίτλο: «Το ημερολόγιο του Ανθρώπου». Η ονομασία του βιβλίου μάς φάνηκε ασυνήθιστη και διασκεδαστική και αποφασίσαμε να το αγοράσουμε και να το διαβάσουμε όλοι μαζί. Όταν το ανοίξαμε, άρχισε να ξετυλίγεται μπροστά στα μάτια μας το συναρπαστικό ταξίδι του Ανθρώπου στην ιστορία:

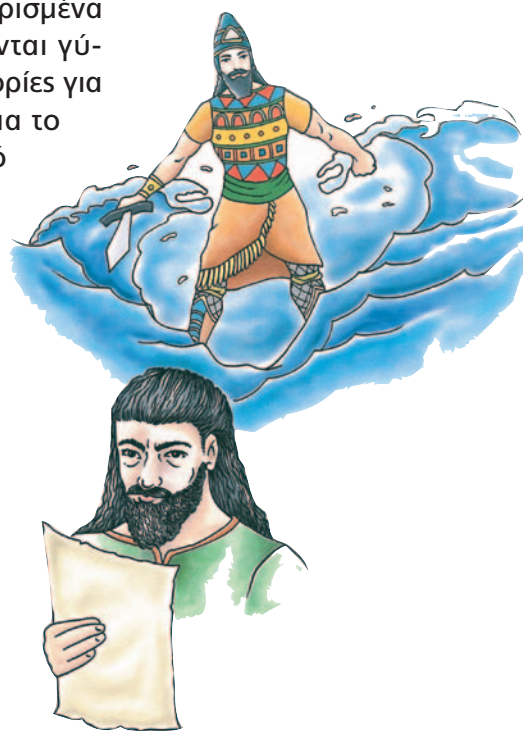
Γιατί ο άνθρωπος αναζητά την αλήθεια

«Το ταξίδι μου ξεκινά την εποχή που οι άνθρωποι άρχισαν να δημιουργούν πολιτισμό. Μου αρέσει να κάθομαι μαζί τους και να συζητώ για τα μεγάλα προβλήματα της ζωής.

Πόσο παράξενα τους φαίνονται ορισμένα πράγματα! Τα βράδια που κάθονται γύρω από τη φωτιά διηγούνται ιστορίες για τη δημιουργία του κόσμου και για το τέλος της ζωής. Αναρωτιέμαι από πού πηγάζουν αυτές οι αγωνίες τους. Είναι άραγε ο φόβος, η ελπίδα, μια βαθύτερη έλξη του ανθρώπου από το Απόλλυτο* μέσα σε μια ζωή, όπου όλα φαίνονται να είναι σχετικά; Είναι δύσκολο να μαντέψω την απάντηση και αποφασίζω γεμάτος περιέργεια ν' ακολουθήσω την πορεία τους και τις αναζητήσεις τους μέσα στο χρόνο.

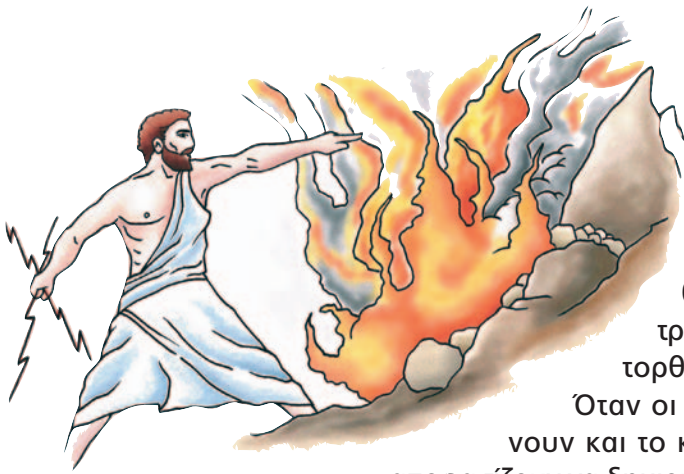
Οι αρχαίοι πολιτισμοί δίνουν τις δικές τους απαντήσεις

Ένας σταθμός του ταξιδιού μου είναι η αρχαία Βαβυλώνα, όπου οι κάτοικοι αγαπούν ιδιαίτερα ένα ποίημα** για τη δη-

* Βλ. Γλωσσάριο

** Το ποίημα αυτό ονομάζεται «Ενουμά ελίς» και είναι γραμμένο σε μια βαβυλωνιακή διάλεκτο. Θα πρέπει να δημιουργήθηκε μεταξύ του 19ου –17ου αιώνα π.Χ. και κατείχε σημαντική θέση στις θρησκευτικές παραδόσεις των λαών της Μεσοποταμίας.

μιουργία. Για τους αρχαίους Βαβυλώνιους όλα ξεκινούν από το νερό. Μέσα από το νερό γεννιούνται και οι θεοί, οι οποίοι μετά από τρομερές συγκρούσεις, κατορθώνουν να επιβληθούν.

Όταν οι μεγάλες μάχες τελειώνουν και το καλό επικρατεί, οι θεοί αποφασίζουν να δημιουργήσουν τον άνθρωπο.

Στη συνέχεια, η αναζήτηση της αρχής του κόσμου με οδηγεί στους αρχαίους Έλληνες. Τους πλησιάζω και ακούω το δικό τους μύθο για τη δημιουργία του ανθρώπου: «Ήταν κάποτε χρόνοι, όταν θεοί βέβαια ήταν, θνητά όμως γένη δεν ήταν. Σαν ήρθε λοιπόν για τούτα ο προορισμένος χρόνος της γένεσης, έπλησαν αυτά οι θεοί μέσα στη γη από γη και φωτιά, σμίγοντας και όσα με τη φωτιά και με τη γη γίνονται κράμα». Ο μύθος αυτός φαίνεται να τους είναι ιδιαίτερα αγαπητός, αφού δεν τον αναφέρει μόνο ο Πλάτωνας*, αλλά και ο Ησίοδος* και ο Αισχύλος*.

Από την Αίγυπτο δυνατοί θόρυβοι, που μοιάζουν να προέρχονται από κάποιους οι οποίοι δουλεύουν εντατικά, μου κινούν την περιέργεια. Όλοι μοιάζουν αποφα-

σισμένοι να δημιουργήσουν οικοδομήματα που θα μείνουν για πάντα. Μπαίνω σ' έναν από τους τεράστιους τάφους... Δεξιά και αριστερά οι τοιχογραφίες εικονίζουν όλη τη ζωή του Φαραώ*, διότι πιστεύουν ότι ο θεός πρέπει να δει τη ζωή του ανθρώπου, για να κρίνει τη μετα-

θανάτια τύχη του. Στο τέρμα του διαδρόμου είναι η σαρκοφάγος με τη μούμια. Το σώμα του νεκρού πρέπει να διατηρηθεί ακέραιο για τον άλλο κόσμο, αλλά και να συνοδεύεται από τα αντικείμενα που θεωρούνται απαραίτητα για τη ζωή αυτή. Η πίστη των Αιγυπτίων για τη συνέχιση της ζωής μετά το θάνατο μοιάζει να είναι το κέντρο του πολιτισμού τους.

Καμιά όμως από αυτές τις απαντήσεις δε με ικανοποιεί. Πιστεύω ότι αργά ή γρήγορα νέες αντιλήψεις θα πάρουν τη θέση των παλιών, ενώ η πραγματική αλήθεια δεν έχει ακόμα βρεθεί από τον άνθρωπο. Έτσι αποφασίζω να συνεχίσω το ταξίδι μου στο χώρο και στο χρόνο, αναζητώντας και άλλες απαντήσεις στα μεγάλα ερωτήματα που διαρκώς με βασανίζουν».

* Βλ. Γλωσσάριο

Ο άνθρωπος, ανικανοποίητος, συνεχίζει να αναζητά την αλήθεια

ΠΑΡΑΘΕΜΑ

Πού πηγαίνω άραγε;
Ακολουθώ τον ποταμό;
Πού πηγαίνω;
Ακολουθώ τους γιάρους;

Πού τάχα είναι αυτό το κάτι,
πού είναι αυτός ο κάποιος,
που θα μου πει γιατί ζω, γιατί πεθαίνω;

.....

Κάτω στα ρείθρα των δρόμων,
πάνω ψηλά, στα λαμπυρίσματα,

στην πόλη μέσα
δεν υπάρχει αλήθεια;

.....

Γιατί;
Γιατί ζω;
Γιατί πεθαίνω;
Πες μου πού πηγαίνω;
Πες μου γιατί;
Πες μου πού;

Από το ροκ μιούζικαλ "Hair".
Το τραγούδι έχει τον τίτλο «Where Do I Go?»

Ερωτήσεις – Ασκήσεις

1. Να αντιστοιχίσετε τις φράσεις:

Πίστη στη μεταθανάτια ζωή	•	•	Αρχαία Ελλάδα
Πλάτωνας	•	•	Βαβυλώνα
Ποίημα για τη δημιουργία	•	•	Αίγυπτος

2. Ο άνθρωπος αναζητά πολλές φορές τη γνώση στο παρελθόν. Ποια σχολικά μαθήματα μάς παρέχουν πληροφορίες για το παρελθόν του ανθρώπου; Ποια είναι η γνώμη σας για την αξία των γνώσεων και των εμπειριών που μας προσφέρουν οι πολιτιστικές παραδόσεις των λαών;

3. Αφού χωριστείτε σε ομάδες, μπορείτε να συγκεντρώσετε πληροφορίες για μύθους που έχουν άμεση σχέση με τα μεγάλα ερωτήματα της ζωής (π.χ. για τη δημιουργία του ανθρώπου και του κόσμου, για τη μεταθανάτια ζωή κ.λπ.). Αφού ολοκληρώσετε την έρευνά σας και επεξεργαστείτε το πληροφοριακό υλικό που συγκεντρώσατε, μπορείτε να το παρουσιάσετε στην τάξη, χρησιμοποιώντας τα εποπτικά μέσα που διαθέτει το σχολείο σας.

4. Μπορείτε να αναφέρετε έργα πολιτισμού (τέχνης, αρχιτεκτονικής, ποίησης, λογοτεχνίας, εθίμων, κοινωνικής οργάνωσης), που να σχετίζονται με τη θρησκευτική πίστη;

2. Η προσέγγιση της αλήθειας: Μια βασανιστική αλήα και συναρπαστική περιπλάνηση

- Οι τραγικοί ποιητές και οι φιλόσοφοι προσπάθησαν να προσεγγίσουν την αλήθεια, χωρίς όμως να δώσουν οριστικές απαντήσεις
- Οι ιδρυτές άλλων θρησκειών έδωσαν και αυτοί τις δικές τους απαντήσεις στα πανανθρώπινα ερωτήματα που σχετίζονται με την αναζήτηση της αλήθειας
- Στο Χριστιανισμό η αποκάλυψη της αλήθειας είναι η αποκάλυψη του ίδιου του Θεού

Η περιπέτεια του Ανθρώπου για να βρει την αλήθεια μάς είχε κινήσει την περιέργεια. Έτσι γυρίσαμε την επόμενη σελίδα στο ημερολόγιό του και τον ακολούθησαμε στο ταξίδι του στο χρόνο.

«Ο πολιτισμός των ανθρώπων εξελίσσεται πολύ γρήγορα. Οι άνθρωποι έχουν πάψει να ικανοποιούνται από τους μύθους και αναζητούν νέες απαντήσεις στα ερωτήματα που τους απασχολούν.

Οι νέες απαντήσεις δίνονται από τους φιλοσόφους και τους τραγικούς ποιητές. Για άλλη μια φορά τα βήματά μου με οδηγούν στην αρχαία Ελλάδα.

Σ' ένα θέατρο παρακολουθώ μια τραγωδία που πραγματεύεται* έναν παλαιό μύθο, δίνοντάς του όμως, μια άλλη διάσταση. Είναι ο μύθος του Βελλερεφόντη** που με το φτερωτό του άλογο, τον Πήγασο, προσπαθεί να εισβάλει στον ουρανό και ν' ανακαλύψει τα μυστικά των θεών και τις απαντήσεις που γυρεύει.

Συνεχίζω την αναζήτησή μου και φτάνω στην αρχαία αγορά, όπου συναντώ τους φιλοσόφους. Λιγότερο ποιητικά, αλήα με μια πρωτοφανή πνευματική δύναμη, ψάχνουν να βρουν την αρχή του κόσμου και της ζωής του ανθρώπου. Οι Ίωνες φιλόσοφοι** είναι αυτοί που πρώτοι απάντησαν σε αυτά τα ερωτήματα. Ο Θαλής** θεωρεί ότι όλα προήλθαν από το νερό, ο Αναξίμανδρος** θεωρεί αρχή των πάντων το άπειρο, ο Αναξίμενης** τον αέρα, ενώ ο Ηράκλειτος** πιστεύει ότι η αρχή του κόσμου είναι η φωτιά.

Μετά από χρόνια, στην αρχαία αγορά ξαφνικά κάτι συμβαίνει. Ο κόσμος αρχίζει και συγκεντρώνεται γύρω από ένα φιλόσοφο, που διδάσκει με ασυνήθιστο τρόπο. Είναι ο Σωκράτης, που αναζητά απαντήσεις μέσα από το διάλογο με τους συμπολίτες του.

Τον πλησιάζω και τον ρωτάω και εγώ γι' αυτό που με βασανίζει:

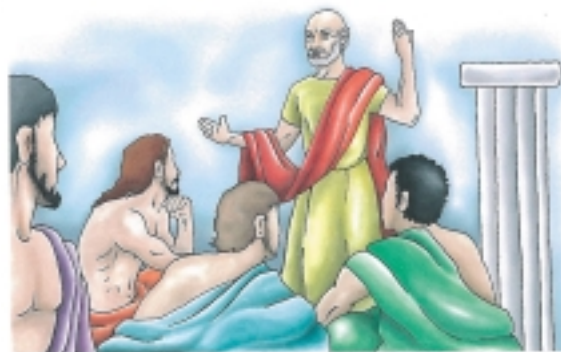
- Τι, αλήθεια, γνωρίζεις;
- Ένα μόνο γνωρίζω, ότι δεν γνωρίζω τίποτα.

Τα λόγια του αυτά ήταν μια παραδοχή*** των ορίων του ανθρώπου, που μετά από μια αγωνιώδη αναζήτηση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι με τις

Οι τραγικοί ποιητές αναζητούν την αλήθεια

Οι φιλόσοφοι απαντούν στα ερωτήματα του ανθρώπου

* πραγματεύομαι: εξετάζω, αναπτύσσω ένα θέμα.
 ** Βλ. Γλωσσάριο
 *** παραδοχή: αποδοχή, αναγνώριση

Οι δάσκαλοι ανατολικών θρησκειών διδάσκουν για την αλήθεια

Η Αλήθεια που αποκαλύπτεται

δυνάμεις του δεν μπορεί να κατακτήσει πλήρως την αλήθεια, την οποία όμως δε θα πάψει ποτέ ν' αναζητά.

Οι φιλόσοφοι και οι τραγικοί ποιητές, μέσα σε ένα πρωτόγνωρο για την εποχή περιβάλλον δημοκρατίας και ελευθερίας, άνοιξαν νέους δρόμους στην ανθρώπινη σκέψη και έδωσαν απαντήσεις στα αγωνιώδη ερωτήματα του ανθρώπου.

Κάπου στη Βόρεια Ινδία ένας άνθρωπος ψάχνει και αυτός με αγωνία την αλήθεια. Είναι ο Βούδας*, ο οποίος παρατηρώντας ένα γέροντα, έναν άρρωστο και ένα νεκρό, που αντιπροσωπεύουν μορφές του πόνου, συγκλονίζεται και αναρωτιέται για το πώς μπορούμε να απελευθερωθούμε από τον πόνο. Όταν θα αντικρίσει στη συνέχεια ένα μοναχό, θα αντιληφθεί ότι η απάντηση βρίσκεται στη λύτρωση του ανθρώπου από τον κύκλο των μετενσαρκώσεων* που τον κρατά δέσμιο σε αυτόν τον οδυνηρό κόσμο.

Συνεχίζω το ταξίδι μου στο χρόνο με ένα ερώτημα να με βασανίζει: Μπορεί άραγε ο άνθρωπος να ανακαλύψει την πραγματική αλήθεια, ή μήπως όλα είναι θεωρίες, που περιέχουν βέβαια αρκετή σοφία, αλλά όχι όλη την αλήθεια; Μήπως όλοι είχαν κάνει ένα μεγάλο λάθος, να πιστεύουν ότι ο άνθρωπος μπορεί αποκλειστικά με τις δυνάμεις του να φωτίσει το βαθύτερο μυστήριο της ζωής;

Οι αμφιβολίες μου για το εάν είναι δυνατόν να υπάρξει μια αλήθεια που να αντέχει στο χρόνο άρχισαν να υποχωρούν, όταν άκουσα για την αποκάλυψη του ίδιου του Θεού. Η φλεγόμενη Βάτος που είχε δει ο Μωυσής στο όρος Σινά φανέρωσε την Αλήθεια, η οποία δεν αναλώνεται**, δε χάνεται ποτέ. Αυτή την αλήθεια δεν την κατακτά ο άνθρωπος μόνος του, αλλά την αποκαλύπτει ο ίδιος ο Θεός και είναι μια αλήθεια αιώνια, μια αλήθεια που αφορά όλους τους ανθρώπους, μια αλήθεια που σώζει. Με την αποκάλυψη αυτή του Θεού στο Μωυσή άρχιζε μια μακρά περίοδος αναμονής και προετοιμασίας των ανθρώπων για να δεχτούν το Χριστό, που είναι η σαρκωμένη Αλήθεια.

Ήταν αδύνατο να μην προσπαθήσω να μάθω περισσότερα γι' αυτή την Αλήθεια. Το ταξίδι μου στο χρόνο έπρεπε να συνεχιστεί».

ΠΑΡΑΘΕΜΑ

«Αίτείτε, καί δοθήσεται ὑμῖν, ζητεῖτε, καί εὕρησете, κρούετε, καί ἀνοιγήσεται ὑμῖν· πᾶς γάρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει καί ὁ ζητῶν εὕρισκει καί τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται».

«Ζητάτε και θα σας δοθεί, ψάχνετε και θα βρείτε, χτυπάτε την πόρτα και θα σας ανοιχτεί. Γιατί όποιος ζητάει λαβαίνει και όποιος ψάχνει βρίσκει και όποιος χτυπά του ανοίγεται».

Ματθ.7, 7-8

* Βλ. Γλωσσάριο

** αναλώνομαι: φθείρομαι